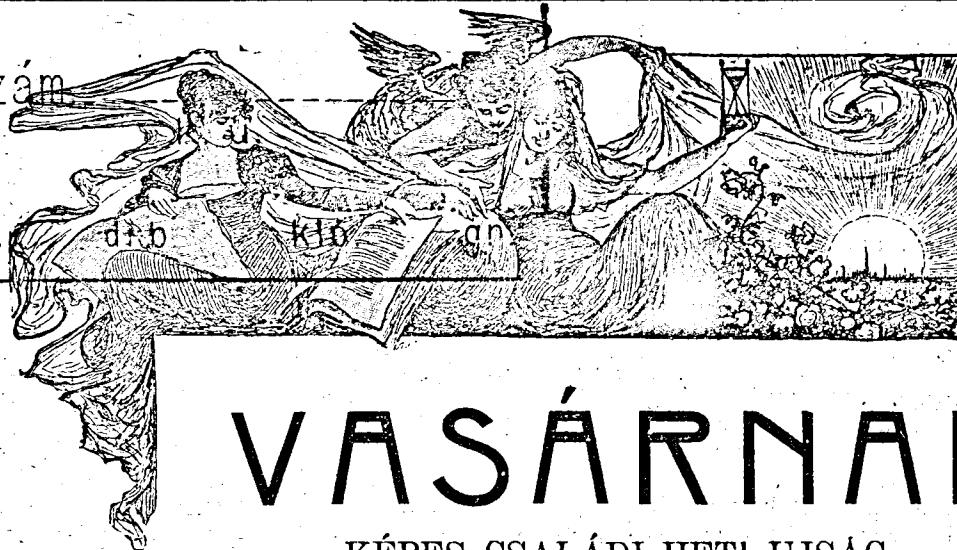

szám

ell.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendők

Székelyudvarhely,

Bethlen-u. 5.

év. ref. papi lakás.

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:

NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

A mi követünk.

Nagytszeteletű Szerkesztő ur! Engedje meg, hogy a »Vasárnap« hasábjain csapjak fel én is kortésnek. Ma napság, amugy is, kortes világ foly széles Magyarországon mindenütt. A követ jelölt urak faluról-falura, városról-városra járnak. Beszélnek, ígérnek, biztatnak, hogy így lesz, meg amugy lesz, de valahogy csak lesz, jobban, mint most van. A kortesek élíeneznek. A gyerekek rázendítik a kertes nótát. Azt mondják alkotmányos világ van. Hát én mért ne élnék alkotmányos jogaimmal? Engedje meg azért, hogy e levél keretében, mondjam el, a mi követünk programbeszédét. A Vasárnap olvasóit pedig szívesen kérem, hogy hallgassák meg beszédemet. Ha meghallgatták, mondják el másoknak is.

Kedves Atyafiak! Messze földről jövök. Mig ide érkeztem sokat áztam, sokat fáztam. Hol adtak szállást, hol nem. Hol hallgattak meg, hol nem. De én azért nem estem kétségbe. Addig jöttem, mentem, mig olyan emberekhez értem, a kik meghallgattak, befogadtak. A mit tapasztaltam, láttam: abból annyit mondhatok, hogy az emberek széles e világon nagyon rosszak, hitetlenek, a jó Istentől nagyon elfordultak. De aligha csalodom — szavam senkinek zokon ne essék — ha azt mondom, hogy olyan fölfordult világot, mint szép Magyarországon van: sehol sem találtam. Itt is emberek laknak, mint másfelé, de ezeknek az embereknek a helyzetét mégis siralmasabb sok népeknél helyzeténél. Hitetlenség, bűn, pártoskodás, veszekedés, felekezeti háborúság, per, fényezés, korhelység sehol annyi, mint szép Magyarországon.

Isten a magyarok földjén is megépítette az

ő szent országát: az igazságnak, békességnek, a szabadságnak, a szeretetnek országát. Megmondotta, követei által, hogy ha ezen országnak hű polgárai lesznek, ennek törvényeit megtartják, fejedelméül mást el nem ismernek, mint a kit ő kijelölt, akkor Magyarország nagy lesz, boldog lesz. S nem látják-e atyafiak, hogy miként ássa alá a bűn ennek az országnak fundamentumait. Mert polgárai a helyett, hogy a jó Istent imádnák: vétkes örömök karjai közé vetették magukat. Nem látják-e, hogy a felekezeti harc, testvér gyűlölség miként gyengíti a magyart, s ellenfeleink, hogy ujongnak azon, ha a magyar a magyar ellen küzd? Igen, mert részekre szakgatták a Krisztust; az ő evangéliuma alapján sok keresztyén felekezetet alkottak, s mindenik magát tartja egyedül jónak és idvezítőnek. Pedig az üdvösség csak ott van hol a Krisztus van. Hidjék el, hogy addig nem lesz erős a magyar, mig az isten országában nem egyesül egymással.

Őnök azt mondják, hogy szabadok. Oh de-hogy szabadok, sőt a szabadság helyett a rabszolgaság lánczait hordozzák magukon. Hát szabad-e az, kit a hitetlenség, a bűn, a közöny, az irigység, a harag tart fogva? Szabad-e az, ki idegen Isteneknek áldoz, s azoktól várja üdvét? Szabadság csak az igazságban van. *Megismeritek az igazságot és az szabadokká teszen titeket.*

A mig tehát őnök egyenkint, *egyenileg* fel nem szabadulnak a gyámság alól, le nem rázzák az emberi tudományok bilincseit, a mig a világ-nak, a bűnnek szolgálnak: addig szabadok nem lesznek. Mikor minden egyes ember szívében, házában szabad lett és csak Istennek szolgál, az ő törvényei szerint él: akkor felépül isten országa, akkor szabad lesz szép Magyarország is!

Kedves Atyafiak! Vándor útamban, hogy egy kissé megpihenjek, betértem a templomokba is. Mert nekem az imádság lelki szükség. A szívem elszomorodott, midőn láttam, hogy e hazában a templomok milyen üresek. De, még inkább busultam a miatt, hogy *nem értettem*, hogy a papok mit beszélnek. Magyar földön magyarul akartam imádkozni; s nem tudtam. Mignem egy más templomba érve, igen megörvendettem, mert szép magyarnyelven hallottam hirdetni az isten igéjét. Leborultam imádkoztam én is: Isten áld meg a magyart!

Templomból kijöve, az jutott eszembe, hogy a magyar hazában annak a templomnak van a legnagyobb hivatása, melyben magyar nyelven zendül meg az ének, magyarul száll föl az ima Istenhez, magyarul hirdetik az Istennek tiszta, hamisítatlan igéjét. Ennek a templomnak népe, iskolája, intézményei tehetik nagygyá boldoggá, s magyarrá a hazát. *Ez a templom az evangélium szerint reformált keresztyének temploma.* Atyafiak, magyarok, ha követet akartok választani ki a földi élet boldogságára és mennyei élet üdvösségére biztosan elvezéreljen: válasszátok csupán azt, kinek zászlóját az evangélium szerint reformált keresztyén egyház tartja kezében. *A mi követünk az Úr Jézus Krisztus!*

Illő tisztelettel
Orhegyi Mózes.

TÁRCZA.

A XVI. század vallásos költészet.

— Irta: Nagy Elemér. — 3.

Igen megható az egész éneken végigvonuló őszinte hang. Korával nincs megelégedve. Bűnösök vagyunk, ezért szükséges az őszinte bünbánat. A zsidók midőn kegyesek voltak, a pusztában való bolyongások közepette sem veszték el, mert bár:

»Ösvények sem vala, de Isten vélek vala.«

Midőn pedig eltértek törvényeitől rabságra vetette őket, mert:

»Teremtéstől fogva Ő mind elvesztette, kik nem engedének az evangéliumnak.« — Vegyük tehát az igét jó kedvvel, kövessük az Istent: bűnünk megbocsátja és annak felette jó Magyarországot esmét feltámasztja. Bölcs Salamon szerint az királoknak Ő szívöket Isten igazgatja, mely felé akarja, hatalmas uraknak pártoló szívöket összegyenesítheti. Kérjük mi is Istent: igazgassa közöttünk a királyt, magyar uraknak pártoló szí-

A mi ifj. egyesületünk.

Ezeken kívül az egyesület gyűjtött magának is. Az elmúlt esztendőben, 1903. végén alapvagyónk meghaladta a 600 koronát. A folyó 1904-ik esztendőben pedig már nincs semmi készpénzünk, hanem van a falu közepén egy 9 öl hosszú cserpes épületünk, egy olvasó és egy nagy teremmel, a mi testvérek között megér 2400 koronát. Van 600 kor. adósságunk. És van reményünk, hogy az adósságot egy pár év alatt letörlesztjük és akkor egyesületünk a saját fedele alatt folytathatja működését, Isten segédelmével. Hogy történt ez? Ezt akarom elmondani még egy pár szóval.

Volt itt régebben a falunak tánczháza, a hol az ifjuság vasárnaponként a tánczot tartotta. A hogy a község korcsmajogot nyert kizavarták őket onnan s a csürökbe, szalmás fedelű épületek közt tartották a tánczot. Állandó félelmére és rettegésére a falunak, hogy egyszer csak elég. E miatt többször esett szóbeszéd. Majdnem minden esztendőbe meghagyta a képviselőtestület a bírónak, hogy építse meg a tánczó házat. De nem volt miből. pótdadót pedig nem akartak kivetni.

Az elmúlt őszön aztán megbeszélve a tanítóval a dolgot a képviselőtestületbe felvettem a kérdést. Azt mondtam, hogy az egyesület hozzájárul a ház építéshez csak biztosítsanak örökre bizonyos jogokat. Vagy pedig adjanak a piaczi téren megfelelő helyet és az egyesület felépíti a házat. Lett erre forradalom.

A »minek á«-k kirukoltak. Hát nem eleget áldoztak már eddig is az egyesület számára. Áldoz-

vöket igazgassa immár a jámbor János király mellé s adjon békeséget minden népek között.

A mint látjuk nincsen ez énekekben semmi művészi alakítás, mélyebb tartalom, de naiv, benső és őszinte, s a kor hangulatának hű kifejezésével megragadja a közfigyelmet.

Batiz András, kinek működése a XVI-ik század derekára esik, énekeiben szintén keserűen kifakad a magyarok romlásai miatt, melyekért Isten a törökkel veri az országot. Majd megható hangon esedezik Istenhez:

»Szabadíts ki minket nyavalyánkból,
A szegény foglyokat fogságból
Hozd ki Mahumed országból;
Nem kérünk Uristen érdemünkért,
De kérünk tégedet szent nevedért
És azt te szerető szent fiadért.
Ki magát adá mi bűnünkért.«

Halljuk e sorokban a megbánás hangját az esedezés hangjával. Oly bensőséges és érzelmes hang! Egy szegény reformátor esedezik sokat szeretett hazájáért!

Horváth András, a reformáczió egyik legbátrabb lelkü s legkarakterisztikusabb verselőjén meglehet érezni Farkas András hatását. Az »átokról« cz. versében elmondja, hogy Mózes 5-ik könyvének 28-ik részében átkot mond a zsidónemzetre, ha letér Isten útjáról; a magyart is sujtja

zuk fel a község drága helyét s a hasznót seperje bé az egylet. (Egy szegletről van szó, a minék semmi hasznát sem vette senki.) Foly a vita korcs-mában, összejövetelek alkalmával fonókban, gyü-lésekben. Egyszer a kurátoromat Erdős Ferenczet szinte megverték. Az öreg nagy mérgesen állított be hozzám. »Tiszteletes úr, hagyjunk békét az egésznek, nem érdemli ez a nép, hogy egy lépést is tegyünk érte.« És elbeszélte, hogy megtámad-ták és lekisbebbítették a papot, a mestert, ötet s mindazokat a kik pártolták a tánczó ház megé-pítését. Megnyugtattam az öreget, hogy ez így szokott lenni a közpályán működő emberekkel. Hagyjuk pihenni a dolgot kurát'uram, majd meg-jön az magától.

És beszéltem a mi pátronusunkkal br. Tol-dalagi-Lászlóval. Megkértem, hogy beszélgetve egyikkel-másikkal ejtse el, hogy ő megé-píti a tán-czólo helyiséget, ne gondoskodjanak róla. Ez ha-tott. Az atyafiak kezdtek gondolkodni. A grófnak nem kell pénz, csak napszám. Voltak öregek a kik emlékeztek a 48 előtti időkre. És az én hi-veim egymásután tértek meg. Az évi közgyűlésre már megérett a kérdés. Egyhangulag mondták ki: megé-pítjük. De ez nem elég, hozzá is kell járulni. Hát akkor hozzájárulunk. Itt az iv, ki mennyit ad. És lön mély csend. Egyszer megszólal az öreg Balázs Károly én adok 10 koronát. És azután folyt a megajánlás; szinte gyönyörűség volt hal-gallatni: 5 kor. 1 szál fa, 2 igás napszám; vagy a szegényebbe: 2 kor. és 2 tenyeres napszám. Özvegy asszonyok, szegény zsellérnépek ajánlot-ták fel filléreiket és veritékőket. Pénzajánlat a mi már be is folyt 220 kor. 20 szálfá, tenyeres és igás nap a mennyi kell.

az átok, mert ura istene szavát nem fogadja meg. Hangja ódai szárnyalást vesz, midőn az ország romlásán így kiált fel:

»Rettenetes ez világnak mostan minden dolga,
Csodálatos nagy vaksága és hatalmassága,
— Nem fog rajta az istennek semmi igazsága,
Sem haragja, sem csapása, sem irlalmassága.«

Nem értik az isten szavát, nem követik tör-vényeit, pedig Mózes megírta azokat a borzasztó büntetéseket, melyekkel Isten a szófogatatlansá-got sújtja, de mi haszna : ?

Hol, mit gondol most ez világ Isten haragjával?
Nagy átkjával, csapásával, nagy sok ostorával?
Nagy asszállyal, az sáskával és az döghalállal,
Különb-különb betegséggel és nyomorusággal,

Hol, mit használ az töröknek kegyetlenségével,
Sok jámbornak romlásával, keserűségével,
Sok szüzeknek, gyermekeknek nagy veszedelmével,
Sok árváknak rabságával, nagy rettegésével.

Keserű haraggal fordul az urak ellen, kikben a baj főokát látja és a kik mást sem tudnak, mint a földnépén hatalmaskodni :

»Ha tanácsban egybe gyűltök, azon tanácskozzatok,
Az istennek igazságát miképen rontsátok.
Az istennek hív szolgáit hamisnak mondjátok,
Miké-p a vak a délszinben, ugyan tapogattok.

Azt tudjátok, hogy az Isten megvénhőd, már nem lát,
De nem alszik, ránk pislog, noha sok bosszút lát,

A gróf ur felajánlotta a még hiányzó fát. És megkezdttük az építkezést. A pap és tanító nem-csak szóval és biztatással jártak elől, de ott volt, ha kellett szekerével, cselédjével.

Isten segedelmével most fel van épülve az egylet háza. Gyönyörűség reá nézni. A nyári táncz már benne tartatott meg. Az egylet fogadta a cigányt. Félányit fizet minden legény s fiu a tánczért mint azelőtt. A pénz az egylet pénztárába folyt be. Minden második vasárnap van táncz. A tánczban a 2 vőfély ésszerre kinevezett 2 há-zasember ügyel fel a rendre. Ezelőtt alig történt meg táncz verekedés nélkül, hol a kaczornak te-kintélyes szerep jutott. Az idén csend és rend volt. Az egyetlen izgága embert közös erővel dob-ták ki magok közül. Ha megszólal a harang el-halगत a cigány s templomba mén fiu, leány. Az öregek, férfiak és asszonyok is ott vannak. Szemelőtt van legdrágább kincsek: gyermekeik A szomszéd szobába az egyleti tagok beszélget-nek, vagy ujságot olvasnak. Ha nincs táncz, fo-gadó helyet ott huzodik meg az ifjuság is. Az adósság sem agaszt. Mert a legegyszerűbb szá-mítás szerint a ház behoz a három »zártkörű« mulatsággal együtt évenként 300 kort. Ha kifizet-tük az adósságot, ismét megkezdjük a jótékony-ságot.

Ime ez a mi egyháztársadalmi tevékenysé-günk 6 év alatt. Ennyi az eredmény a mit hoz-závetőleg le lehet írni. A mit nem lehet leírni az a mi titkunk a tanítóval. A sok nyughatatlanság, fáradság és gond, a mellyel mi idáig vittük a dol-got nem penna hegyére való. Azoknak lehet csak fogalma róla, a kik valaha hasonló állásban ha-

Igy jól látja ez világnak minden álnokságát,
Majd levágja az fejszével az gonosztermő fát.

» Örök isten, óltalmazd a keresztyénséget,
Oltalmazd, mi közöttünk a te szent igédet,
Adj miközénk igazságra fejedelemséget,
Vedd el rólunk, örök Isten, az kegyetlenséget!

Mások, mint Nagy *Bánkai* Mátyás, panaszos énekeikben magukba szállnak s a bűnbánatában felháborog a megigazulás, a megadás érzése :

»Azért sanyargat az Isten minket,
Hogy megesmerjük bene bűneinket,
És kárhóztassuk emberségünket
Segítsé-gül hívjuk mi Istenünket.«

Némelyik mint *Sztárai* Mihály bankódva panasolja :

»Sokan hallják az Istennek mondását,
Sőt nagysokan ha másolják mondását,
Rájok várják az ő tüzes haragját
De úgy veszik mint egy csufnak mondását «

Vannak, kik a nyomor, szenvedés szüntelen bajai között sem ismerik a gyáva csüggedését, a kétszebesés gyöngeségét. Hisznek eszméik diada-lába s a jövő reményével hangoztatják, mint Sz. Kis István :

»Erős bizodal-munk legyen az Istenbe,
Bizony majd meglátjuk szabadulásunkat!
Azért keresztyének, ne essünk kétségbe.«

E pár szemelvény is eléggé megismerteti

sonló czélokért küzdöttek s nem kérdezték soha magoktól, hogy »miért.« Ezt a mit itt leirtam sem hiúságból, vagy pedig az elismerésre vágyva tettem. Megtettem azért mert a »Vasárnap« czéljájánál fogva az ilyen dolgok nyilvántartására alakult. Előbb halgattam, mert nem voltam tisztába a módszeremmel. Eredményről akartam beszámolni, a melyik módszeremet igazolja. Mi hát ez a módszer. Megmondom. Falusi ifj. egyesületnél kölcsönös egyetértés pap és tanító között első sorban és azután a hívek között. A siker biztosításának pedig egyetlen titka: vagyont szerezni, tőkét teremteni. Mert a falusi népet, különösen a fiatalsgot nincs semmiféle erkölcsi hatalom, a mi állandóan összetartsa és egyesítse. Ideiglenesen, nagy lármával összelehet hozni őket, de ha őket semmi egyéb nem tarja össze, mint az ujdonság ingere, vagy az illető papnak vagy tanítónak a kedvessége, feltétlenül beleunnak és ott hagyják az együletet. Még sok mindenről írhatnék: vallásos estélyekről, hazafias ünnepélyek megtartásáról; megérdemlenék, hogy írjak arról a néhány derék emberről, a kik kitarítottak mellettünk 6 éven át. Sőt arról sem lenne érdemtelen megemlékezni, hogy a szomszéd községekben mint kezdték meg mi utánunk indulva a téli mulatságok és felolvasó estélyek rendezését. De mind ez csak nyujtaná, már amugy is hosszas leírásomat.

Az igazság érdekében még csak azt akarom megemlíteni, hogy én mind ifj egyletről beszéltem, holott itt Koronkán tulajdonkép nincs is ifj. egyesület. Az alapszabályaink mindjárt a második esztendőbe felterjesztettek, de még soha jóváhagyást nem nyertek. Visszadobták egyszerűen azért, mert én nem akartam és nem akarom ma se feladni az egyesület református jellegét. Kihúzták azt is, hogy annak az egyesületnek, melynek bölcsőjétől kezdve én voltam a vezetője, ne én, hanem a tanító legyen az elnöke; mint az állami iskoláknál tervezett ifj. egyesületeknél. Nem minden keserü-

ség nélkül teszem ezt a megjegyzést. A róm. kath. egyházban hemzseg a sok különböző elnevezésű egyesület. A kezünk között van egy kath. legényegyesület alapszabálya, a melynek elnöke és vezetője a pap, de e mellett tagjait még minden esztendőben gyónásra is kötelezi. Hogyan jutnak hozzá a róm. katolikusok megerősített alapszabályokhoz, a melyikbe még a dogmát is belevitték és hogy nem tudunk mi hozzá jutni négy év alatt a megerősítéshez, erre a kérdésre feleljen meg az, a ki hisz abba, hogy Magyarországon felekezeti egyenlőség van. Én legutoljára felterjesztettem Igazgatótanácsunk utján a miniszteriumhoz megerősítés végett. Mi lesz az eredmény nem tudom. De bizva ismét a sikertelenségben miután a temetkezési egylet alapszabályaival ép így vagyunk, kénytelen vagyok illetékes forumaink, névszerint az egyházkerületi egyházi értekezlet vezetőségét megkérdezni, hogy tulajdonkép mi is az a mire ők törekcsenek. Komoly cél, komoly alapon? A temetkezési alapszabálytervezetet én nem azért vittem volt el Tordára az értekezleti gyűlés elébe hogy a nevem ott fityegjen a szereplők között. Azt gondoltam, hogy ha az értekezlet bölcsessége megérti, hogy milyen erő van abban, tovább viszi, megerősíteti és szétszórja erdélyi gyülekezeteinkbe, hogy papság és tanítóság versenyre kelve gyűjtögessék össze a szétszort testeket. Csalódtam. Azon az 5-6 emberen kívül, a kik kötelességből félbeszakították az ebéd utáni kellemes időöltést, nem vett arról tudomást senki; néhányan a kik az évkönyvből olvasák kértek tőlem mintapéldányt. Én elég naiv voltam azt hinni, hogy az értekezlet vezetősége azt felterjeszti és megerősíteti. Ezzel biztattam azokat is kik hozzám fordultak. A mikor soká késett, leirtuk a tanítóval és felterjesztettük. Visszadobták. — Ujból leirtuk és felterjesztettük a kívánt módosításokkal együtt már negyedszer és egy hívem szavajárása szerint, mérget merek rá venni, hogy nem lesz megerő-

velünk azokat az eszméket és urakodó érzéseket, melyek a század lelkében megfogannak és viharzanak s az egész akkori nemzedéket a küzdelembé, rajongásba zaklatják bele. Ebben a küzdelemben, s rajongásban a XVI-ik század költői nem törődnek semmi fáradalommal, szenvedéssel, üldözéssel; a mint kényelmük nincs, ugy lelki nyugalmuk sem igen lehet és életük ezen tulajdonsága rányomja a bélyet költészetük jellemére is, mert zaklatott életüknél fogva a magasabb műgondnak, a fejlett költészet követeléseinek eleget nem tehettek és *egyfelől* épen ezért nélkülözi költészetük a költői felöltötzetésnek azon csinyját-binját, melyek a tartalmat alakilag a tőkély színvonalará emelik; *másfelől* ebbeli hiányaiknak az oka különösen abban rejlik, hogy az ő szívök előtt nem a művészi szép előállítás, hanem az erkölcsi jó hirdetése lebegett, a melyből egész lényök szívök erejéig át volt hatva. A század azon viharos küzdelemben, mikor annyi anyagi és erkölcsi romlás sujtotta a nemzedéket, az ő lelkük örökké csak a vallásos eszményeken, a hazafiságon az erkölcsiségen csüggött. Épen ezért fontos a cél is, a

mit e versek szolgáltak. Céljuk volt egy részt, hogy a nemzet fiait a viszálykodástól eltérítsék, egységre buzdítsák, hogy így aztán a pogány törökkel szemben sikerrel lépjenek fel, de céljuk volt más részt, hogy a népet a büntől kivessék s a nép visszatérjen Isten és Krisztus imadására. Ezért nem riadtak vissza íróik semmitől, hogy az igazat kimondják. Küzdöttek . . . de küzdelemükben mindég fedhetlenül, felemelt fővel állottak, mert a kor erkölcsiségének fertőjébe nem sülyedtek bele; mindég a vallásosságot, hazafiságot, erkölcsiséget hirdetik. És e szent cél elérését munkálták tudományukkal, szívök jó érzésével, életöknek tapasztalataival, ifjui lelkesültséggel, akaratuk erejével s a Krisztusban vetett élő hitel. Győzelmük ezért nem maradt el, mert a hit ama diadalom, mely meggyőzi a vilagot.

(Vége.)

sítve, mert református jellege van. Az ifj. egyesület alapszabályaival már nem is, alkalmatlankodtam a magas egyházi értekezlet színe előtt. Hisz minek hurczoltassam magamat és az ügyet ha nem tud vagy nem akar segíteni. Látjuk, módosítjuk, átalakítjuk annyiszor — a mennyiszor hívánják, a mig bele nem un a miniszteri osztálytanácsos. Vagy ha így sem megy, ha sehogyse megy akkor kihuzva »az ev. ref.«-t és helyette írom »róm. kath.« és ekkor, hogy ismét az én hivem szavaival éljek; mérget veszek reá, hogy meg lesz erősítve az alapszabály.

Ti pedig pap és tanító kollegák, kik hasonlól helyzetben vagytok s kikről általános a meggyőződés, hogy nem dolgoztok, nem foglalkoztok a néppel, nem végeztek egyház társadalmi munkát csak másoljátok hűségesen az alapszabálytervezeteket. Tápláljon benne teket is a remény, hogy majd eljön az idő, mikor a formálítások, a kicsinyes kedések nem vágják utját lelketek nemesebb szárnyalásának. Sőt talán, hogy még felekezeti határok között is megengedik, hogy hazánk és egyházunk javára önzetlen áldozatot vigyünk. A legközelebb a temetkezési egyletről fogok szólani.

(Vége)

Isten igéje.

A keresztyén öröm.

Rom. XII 15.

Pál apotol a római atyafiaknak, levele tizenkettedik részében, egy rakás jó tanácsot ad. A tanácsok alaphangja az, hogy *ne szabják magukat e világhoz, hanem változzanak át elméjüknek megújulása által, hogy nyomozzák mi az Isten akaratja, a jó, tetsző és tökéletes.* (Rom. XII 2). A keresztyén életnek kezdete, kiindulási pontja, kétség kívül a *megtérés*. Ez pedig azt jelenti, hogy szakítottunk e világgal, annak hiábavalóságával, bűnös kívánságaival. Vagyis átváltottunk elménkben, szívünkben. Levetköztük az ő embert és felöltöttünk az új keresztyén emberhez illendő öltö-

zetbe. A régi életelv, és élet igazságok helyett új életelvet, és új élet igazságokat követünk. Ez az új életigazság pedig nem más, mint az *Isten akaratja*, mely Jézus Krisztus evangéliumában tárult fel előttünk. Erről azt mondja az apostol, hogy ez jó, tetsző és tökéletes. *Jó*, mert maga az Isten akarja, hogy azt nyomozzuk. *Ó* pedig rosszat nem akar gyermekeinek. *Tetsző*, mert emberi természetünknek megfelel, azzal megegyezik, az élet minden körülményeire kiterjed. *És tökéletes*, mert Isten az ő szent fia által jelentette ki.

Nos, ezen jó, tetsző és tökéletes tanácsok között van az is, hogy *örüljétek az örülőkkel* (15. v.) Nincsen-e ezen igékben elmentmondás azokkal, a miket fennebb elmondék? Ott azt mondja, hogy szakadjunk el a világtól, mely vétkes kívánsággal, bűnre csábító élvezetekkel van tele, s így könnyen megejthet, Isten akaratától könnyen elcsábíthat. Itt pedig éppen arra hív fel, hogy örüljünk az örülőkkel. Nincsen itt semmi ellentmondás, s ha valami ellentét látszik is, az is rögtön elenyészik, *ha az örömeiket a Krisztus evangéliumának tiszta üvegén át nézzük.*

Tagadhatatlan, hogy volt időszak, midőn a tiszta keresztyénséget a világtól való vissza vonulásban, lemondásban, a szerzetesi életben hitték megvalósulni.

Krisztus azonban nem ezt akarta hanem azt, hogy evangéliumának borával megédesítse, meg-nemesítse a szertelen világi örömeiket. *Az öröm, a jó kedv emberi természetünkhöz tartozik, éppen úgy, mint a fájdalom a szenvedés.* Mindkettőt szabályozni, irányítani: a Krisztus evangéliuma van hivatva.

Tehát korántse gondoljuk azt, hogy az apostol, midőn az örülőkkel való örvendezésre int, a világi örömeiben való elmélyedésre akar sarkalni. Oh, nem. Azoktól nem tart vissza, de megköveteli, hogy azokban a felállított alapelv szerint vegyünk részt. Vagyis, az Isten akaratja lebegjen mindig szemünk előtt. Ugye de, az emberi szív nemcsak a világi örömeinek forrása. Mennyi másféle, nemes, boldogító öröm lakozik itt: kitudná azt, egy pillanatra, előszámlálni. A családi örömek, a baráti örömek, a munka örö-

Az amerikai ref. egyházmegye megalakítói.

mei, a szépnek, a művészinak öröme, és a vallásos örömek. Ezek minden ember szívében tenyésznek, s együtt alkotják az egész embert. Ezekről az örömeiktől szintén nem akar elzárni az apostol, sőt részvételre szólít. Abból idnül ki az apostol, hogy egy a *mi Atyánk*, mi pedig egymásnak *testvérei vagyunk*, tehát örömeinknek is közösnek kell lenni.

Nem mondom én azt, hogy a családi, baráti, társasági örömek ne volnának közösek. S ha van egy lakodalom, egy keresztelő, egy névnap, vagy ünnepeljük hazánk egyik, vagy másik »nagy fiát«: ne lennénk azon részt vevők, hivatalosok és nem hivatalosok. De, kérdem, hogy így vagyunk-e a vallásos örömeikkel? A milyen hitetlen és közönyös ez a világ: éppen olyan érzéketlenek az emberek a vallásos örömek iránt is. A biblia, a Krisztus evangéliuma sok embernek szerez a szegénységben, a szenvedésben, a bűnben igaz örömet: de milyen sokan vannak, a kik azt nem képesek megérteni. Vasárnaponként milyen kevesen vesznek részt a közisztentiszteleten: s milyen sokan áldoznak a világi örömek oltára mellett. Egyházi estélyeink még milyen kevés embernek szereznek lelki örömet: s milyen sokan vannak, kik az idő alatt hiábavalósággal töltik el idejüket. Ah, távol vagyunk még attól, hogy egyházi, vallásos örömeink közösek volnának. Hirdessük azért az apostol szavait: *Örüljétek az örülőkkel!*

Paulus.

Sohaj ifjuságom után.

Oh jer, jelenj meg bár csak álmaimban,
Te rég eltűnt bűbájos ifjuság!
Tudom, hogy ősznek kelle rád borulni,
S hogy ekkor elhervad lomb és virág:
Oh mégis fáj, hogy oly korán elhagytál,
S lettél számomra már csak árnyalak . . .
De azért nem lész elfeledve soha,
Örömidért örökké áldalak!

Oh én utánad nem azért sohajtok,
Hogy egykor visszaéltem volna tán:
S elpazarolva legszebb ékeidet.
Késő bánattal mostan siratnám . . .
Mert mint a zászlót a bajnok megörzi,
Én is megörzém méltóságodat:
Csalárd szerencse nem tett elbizottá,
S önértőn hordozám balsorsomat.

Azért sohajtok csak mert tova szálltál,
Eltűntél, mint az álom reggelen:
Mint a madár a sárguló bokorról,
Midőn az ősznek árnya megjelent . . .
S veled szállt minden, a mi szép dicső volt,
S mi itt maradt egy színtelen világ:
Erő, szent vágyak, szép álmok, remények,
Mind olyanok, mint dér ütött virág . . .!

De így mulik el minden a világon,
Mi földi s földön volt a kezdete:
Király s a koldus sorsa itt egyenlő,
Egyként érinti az idő lehe . . .

Ha a nap egyszer nyugatnak megingult,
Alább-alább száll kéllehetlenül,
Mindig halványabb, ridegebb sugárral,
Mig a nagy éjbe végkép elmerül.

Jól jár, sőt boldog, ki az ifjuságból
Hanyatló korra ép szívet hozott:
S miként a lepke, egy rövid tavaszon
Kényének mindent föl nem áldozott . . .
Mini illat száll föl a hervadt varágból —
Őt is deríti szép emlékezet:
Csak az bánthatja, mi közös a földön,
Önvád miat nem hullat könnyeket.

De hasztalan minden, te vissza nem jössz
Nem is jöhetsz, nincs az a hatalom:
Mely képes volna téged visszahozni,
S kelhetne új élet a romokon . . .
S bár fáj neked, hogy oly korán elhagytál,
S lettél számomra már csak árnyalak:
De azért nem lész elfeledve soha,
Örömidért örökké áldalak!

Dénes József.

Világkrónika.

Japán-orosz háboru. Port-Artur átadása már végleg megtörtént. A japán katonaság be is vonult a várba. *Nogi* tábornok jelentése szerint, a *hadiszákmány* a következő: Átadtak 59 állandó erődítményt, 546 ágyut, ezek közül 54 nagyobbat, 141 közép és 343 kis kaliberűt, 82.670 gránátot, 3000 kilogramm löport. 35 252 fegyvert, 1920 lovat, 4 hadihajót (a Szebasztopolnt nem számítva, amely elsüllyedt), 2 czirkálót, 14 ágyunaszádot. 5 torpedónaszádbombolót, 10 gőzöst és 35 kisebb gőzöst, melyek jelentéktelen javítás után még használhatók lesznek.

A *szárazföldi* csapatok még csendesen vannak. Csupán annyi történt, hogy *Miscsenko* orosz tábornok 2000 kozákkal be akarta keríteni a japánok balszárnnyát. De, vesztére járt mert 300 halott hátrahagyásával meg hátrált.

Vilmos német császár *Nogi* japán tábornokot és *Stössel* orosz tábornokot igen magas katonai rendjellel tüntette ki, s mindketőhöz elismerő levelet küldött. Sokan Vilmosban békeközvetítőt látnak.

Londoni nyomor. Ezidőszent nem kevesebb mint 200.000 ember él Londonban, kik napnap után az éhenhalás előtt állanak. Az éhezők száma ma még nagyobb, mint két év előtt, amikor a munkanélküliek London utcáin nagy tüntetéseket rendeztek. Sajnos, hogy a kormányban csak a jó szándék van meg, de tényleg az egész állami segélyakció még csak a papíron mozog. A Church Army megtett mindent, amire csak képes volt. Az elmúlt évben 90,000 ágyat osztott ki 370,000 ingyen embédet adott. Ötszáz nős embernek munkát szerzett és ezek most naponta átlag 3 koronát keresnek. A társaság naponta 125 font sterlinget ad ki, de ennek a tizszeresse se volna elég, hogy a londoni nyomort egész nagyságában eltüntesse.

Egyházi élet.

A szászsebesi magyar kálvinista templom immár felszentelve s meggyújtva benne a vallás és hazaszeretet oltártüzei.

»E templommal oly helyen emeltetett oltár a magyar kultúrának, a magyar nemzeti szellemnek, ahol évszázadokon át nem dicsérték magyar nyelven az Istent s a felszentelési nap a mi nagy eszményünknek, a magyarság kulturális terfoglalásának egyik legszebb diadalünnepe volt, mert minden gyűlölködéstől, telve lélekemelő pillanatokkal, telve szász luth. és román gör. kel. esperesek, papok, a város polgármestere részéről felajánlott testvéri szeretet melegével« írta méltán a sajtó. Ily széles keretekben mozgó fényes testvéri ünnep, menten minden dissonanciától, Szászsebesben sohasem volt! Ennyi magyar szó Szászsebesben sohasem hangzott el, mondották szász és román testvéreink.

A szívek és lelkek megtermékenyültek!

De a legszentebb oltártüzeket is szüntelen élesztetni kell, hogy állandó lobogásban maradjanak; az elvetett magvakat ápolni kell, hogy egykor gyümölcsöt hozzanak.

A szászsebesi magyar templomba, a missió éiére aposzoli buzgóságu rendes pap kell, aki a 15—20 községben szétszortan élő magyarságnak igazi lelkipásztora lehessen, a szent tüzeknek állandó élesztője.

És a papi állomás azonnal betölthető lesz, mihelyt a papilak felépült. Esedezve kérjük még egyszer a hazafias társadalmat, kegyes adományaival tegye ezt lehetővé nekünk.

Kérve-kérjük ily indokaink alapján még egyszer, hogy amit elkezdett a templom megépítésével, fejezze be a papi lak felépítése lehetővé lételevel.

Isten áldása lesz e kétszeresen szent célra adott minden fillérért.

Mély tisztelettel kérjük künn lévő gyűltőiveinket Alvinczre alólirotthoz.

Hazafias üdvözléssel

Benedek Károly,

adminisztrátor, alvinczi ev. ref. lelkész, egyházmegyei főjegyző.

Megindult az egyházi munka mindenfelé. Ujabbán két egyházból vettünk hirt a ref. keresztény egyházat erősítő munkáról. Egyik az *alsó-ilosvai* egyház, másik *gogán-váraljai* egyház. Alsó-Ilosván, Szolnok-Dobokamegyében a Czibles alján *Nemes Ferencz* lelkész építi az Isten országát és erősíti a magyarságot. Az ő munkája, különben, nem új. Már 1888. óta örálló ő azon a vidéken; s az időtől fogva: templom, iskola, papilak olvasó egyesület, dalkör hirdetik, hogy ott él a Krisztus lelke. Segítő társa *Rápolthy Sándor*, derék tanító. Az idén is, adventtől fogva folynak a heti összejövetelek, melyeken a nép a vallásos élet ápolása mellett, hasznos ismeretekben is részesül. *Gogán-váralya* ifju buzgó lelkésze *Demény Miklós* szintén megkezdette a téli vallásos, felol-

vasó estélyek tartását. Azon a vidéken, úgy látszik, csatlakoztak a szomiszédos papok és tanítók, hogy együtt végezzék a munkát. Közlebbről *Gogán-váralján* volt ilyen összejövetel; mikor is felolvasás; ének és szavalat töltötte be az estét. Csak előre a megkezdett úton. Akár egy egyházközség vezetői, akár a szomszédok együtt csinálják a dolgot: mind jó, csak eredmény legyen. Mi ugyanis csak eszközök vagyunk, s a mit teszünk, az is csak eszköz. A cél Isten országának megépítése.

Vallásos estély. E hó 11-én Bögözben vallásos estély volt. A megnyitót és bezáró beszédet *Lajos János* helybeli lelkész mendotta. *Kállai Ferencz* óczfalvi lelkész szabad előadást tartott a *vasárnap megünnepléséről*. *Sándor Lajos* miklósfalvi tanító apró történeteket olvasott fel. *Keresztes János* helybeli tanító, *Galter Erzsébet* tanítónő szavaltak. *Veres Ferencz* énekvezér vezette az egyházi ének számokat. A közönség oly nagy érdeklődést mutatott, hogy egy része hely szűke miatt vissza kellett menjen. X

Mai képünkhöz.

Az amerikai ref. egyházmegye megalakulása. 1904. október 7-én volt az amerikai ref. egyházmegye megalakulása. New-Yorkban a magyar református templomban. Ezen megalakulást tudvalevőleg hosszas belső küzdelem előzte meg. Már körülbelül tiz évvel ezelőtt szervezte az első egyházat *Kovács János*, jelenleg kanadai lelkész; de azóta, fájdalom, folyton szaporodott a magyar kivándorlók száma. Jelenleg már 25 ily egyház, illetőleg lelkészi állás van szervezve, és két magyar nyelven megjelenő ref. felekezeti heti lap is van. Az amerikai egyházak gyakran fordultak papokért a magyar egyház hatóságaihoz s így azok figyelme folyton ébren tartatván, felmerült az az eszme, hogy ezen egyházak visszacsatoltassanak a magyar ref. egyház testébe. Az egyetemes konvent egy bizottságot küldött ki e célból, s később a dunamelléki kerületet bizta meg az ügy vezetésével.

Az amerikai egyházak tulnyomó része örömmel üdvözölte a csatlakozást; nagyobb részök azonban azt tartotta, hogy jelenlegi egyházi hatóságaikkal, vagyis az amerikai egyházzal hozza előbb rendbe a konvent a dolgot, ők az eddig őket tápláló és támogató egyháztól nem akarnak erőszakosan elválni, s az ügy érdekében állónak találják a békés megoldást, míg a kisebbség gyorsan, az amerikai egyházra való tekintet nélkül akarta ezt megtenni.

Ez a kisebbség alakult október 7-ikén New-Yorkban amerikai ref. egyházmegyévé, mely a dunamelléki egyházkerületnek lesz tagja.

Képünkön, mely a templom előtt az alakulás napján vétetett fel, — a felső sorban balról látható *György Endre*, a mármaros-ugoccai egyházmegye gondnoka, konventi tag; középen *Kuthy Zoltán* amerikai esperes; jobbról gr. *Dégenfeld József*, tiszántuli egyházkerületi főgondnok, a dunamelléki egyházkerületi elnökség amerikai megbízottja; a második sorban balról menve: *Kovács*

János kanadai lelkész; Kovács Béla johnstowni lelkész; Komjáthy Ernő bridgeporti lelkész; a harmadik sorban Balogh Gyula pocahontasi lelkész, pénztárnok; Berczky László phoenixvillei lelkész, egyházi jegyző tanácsbíró; Ujlaky János mount-carmeli lelkész, tanácsbíró; az alsó sorban: Nagy Lajos phoenixvillei gondnok; Horváth János johnstowni gondnok; Petheő Bálint new-yorki gondnok, tanácsbíró; Plecs István passaci gondnok. Nincs a fényképen két lelkész, u. m. Kuthy Elemér passaci és Vajó Sándor woodbridgei lelkészek, a kik bár az egyházmegye tagjai, de a gyűlésen ezuttal nem jelenhettek meg.

Vegyes hírek.

József főherczeg állapota komoly aggodalmakra ad okot. Az orvosi jelentések igen gyengének mondják, úgy annyira, hogy a halál bekövetkezésétől lehet tartani.

A katonai sorshuzást elhalasztották. Az idén sorozandó katonakötelesek sorshuzását január 18-ra tüzték ki. Az ex-lex miatt a hadügyminiszter a sorshuzást további intézkedésig elhalasztotta. Az érdekelteket a sorshuzás napjáról külön fogják értesíteni.

Lukács László pénzügyminiszter a mult napokban ülte meg pénzügyministerségének tíz éves jubileumát. Ez alkalomból ő felsége a király is meleghangu levélben üdvözölte Lukácsot.

Egy család szerencsétlensége. Borzalmas eset történt Torpa kisközségben. Molnár Sámuel, odaváló tanító három héttel ezelőtt meghalt, özvegyen hagyva 30 éves feleségét és árván 8 és 10 éves két kis fiát. Az özvegy csütörtökön a városba utazott a közbizottsághoz, gyermekeit az egyik szomszéd gondozására bízva. A kis fiuk Szabó Arnold 12 éves és Kovács Ábris 13 éves pajtásaikkal a folyópartra mentek és csuszáltak a jégen. Mindbeljebb mentek, mignem a még gyenge jég beszakadt és a négy gyermek elmerült alatta. A segítségre siető emberek hamar megtalálták őket egy csomóban, összefogodva, de már mind a négy halott volt. Délután négy óra tájban érkezett haza anyjuk. Amikor a szobába lépett és két gyermekét kiterítve találta, éles sikoltással szívéhez kapott, összerogyott és rögtön meghalt. A falu lakosságának hamar valósággal bucsuhelye lett a szerencsétlen hajlék, amelyben most három hulla, egy egész család, fekszik ravatalon.

Megfagyott család. Az ugocsamegyei Ferenczi-tanyáról Mocsonya Péter béres a közeli csengeri pusztára igyekezett kocsin a feleségével és három gyermekével. Az uton óriási hóvihar lepte meg őket, úgy hogy nem bírtak tovább haladni. Vasárnap reggel a csendőrorjárat hóval borítva, megfagyva találta mindnyájukat.

A »Tisza kormány« megbukott! Alsó-Siménfalván történt, hogy két ember egyik, kit mellék nevének eddig Tisza Kálmánnak s most Tisza Pistának hívnak, másik Sántha Gergely össze veszett a korcsmában a politika miatt. A korcsmában Tisza Pista győzött, de később mégis megbukott, mert ellenfele kiűn az utcán a sötétben

megvárta, s egy karóval úgy leverte, hogy ha az arra járó csendőrök eszméletlen állapotában fel nem fedezik az uton és lakására nem szállítják, bizonyosan megfagyott volna reggelig. No, de a Tisza kormány most csak Siménfalván bukkott meg, Pesten később fog megbukni.

»Keresztyén Népbarát.« E jóravaló evangéliumi naptár III. évfolyama a »Magyar Biblia és Evangéliumi Irat Terjesztő Társaság«-Alap kiadásában az 1905. évre is megjelent. Tartalma kiváló, külalakja csinos. Ára 40 fillér. Kapható Karczagon a »Magyar Biblia és Evangéliumi Irat Terjesztő Társaság«-Alap kezelésénél. Van még raktáron belőle vagy kétezer példány s ennélfogva még mindazok rendelhetnek, a kik eddig még nem rendeltek volna. Rendeljenek is az evangéliumi ügy barátai minél többen minél többet, nehogy ez az évfolyam is, mint a két előbbi, ráfizetéssel végződjék. Nagy szégyen volna ránk, ha az evangéliumi naptár nem tudna megélni. Terjesszük hát buzgósággal mindnyájan. (Későn kaptuk e pár sort, de így is olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk. Szerk.)

A süttöri tüzvész. A Süttör Sopronmegyei községben nagy tüzvész pusztított, melynek 53 lakoház és 91 gazdasági épület esett áldozatul. Ezenkívül 23.000 korona értékű takarmány, tömördek gazdasági eszköz és állat pusztult el. Az összes kár 140.000 korona, amelynek a kisebb része térült meg biztosítás révén. A kárvallottak nyomora igen nagy, mivel a nagy hideg mellett nincs tüzelőanyaguk.

Aki a hóban fürdött. Nagyváradon hétfőn meghalt, Baranyai, Adolf volt főszámvevő 80 éves korában. Baranyai, aki magas kort ért el jó egészségben, igen edzett ember volt. A legnagyobb hidegben is a Körösben fürdött és télen, ha befagyott a folyó, léket vágott a jégen és úgy fürdött meg. Halála előtt való napon is hóban fürdött az udvaron. Ezuttal azonban a tulságos edzés megártott Baranyainak, mert másnapra tüdőgyulladásban meghalt. Az elhunyt résztvett a szabadságharcban is.

Közigazdaság.

A porüszögtől fekete búza tisztítására egy német szaklap nagyon egyszerű eljárást ajánl. Eszerint a búzát, melyet a fekete porüszög nem valami kívánatos külsejűvé tesz, $\frac{1}{10}$ súlyrész korpával kell keverni és ezután egy tágra állított datálás — vagy fölemelt malomkő között — kell egyszer vagy esetleg kétszer átszalasztani. A buza ezáltal teljesen megtisztul, fényt kap és tetszetős külseje lesz, ha közüle a korpát — mely a porüszköt fölvette és fekete lesz — kirostáljuk belőle

Gabona piac Budapestén.

Buza:	100 kilónkint	19 k. 75 f. — 20 k. 50 f.
Rozs:	»	14 k. 70 f. — 14 k. 80 f.
Árpa:	»	14 k. — f. — 14 k. 70 f.
Törökbuza:	»	15 k. 60 f. — 15 k. 80 f.
Zab:	»	13 k. 80 f. — 14 k. 50 f.
Repcze:	»	22 k. 10 f. — 22 k. 50 f.